

Mordet i Hareskoven

**Af
Helle S. Larsen**

**Furesø Museer
2009**

Mordet i Hareskoven
Forfatter: Helle S. Larsen
Illustration: Lars Hornemann

© Forfatteren og Furesø Museer

Trykkeri: XL Print Aps

ISBN: 87-91140-19-6

Oplysninger til lærere og forældre

I forbindelse med Verdens Bogdag d. 23. april forærer Furesø Kommune hvert år alle børn i kommunens 2. klasser en bog, der tager udgangspunkt i lokale sagn eller begivenheder. Ønsket er at være med til at skabe læselyst og samtidig øge tilhørsforholdet til lokalområdet. Bogen bliver til i et samarbejde mellem Furesø Museer og Skoleforvaltningen v. læsekonsulenterne.

Årets bog handler om en tragisk begivenhed, nemlig mordet på skovfoged Thomsen, begået af krybskytten Sorte Hans d. 16. marts 1866. Ved dette mord blev fire små piger, der hidtil havde været moderløse nu også faderløse.

Bogen kan give anledning til mange gode samtaler om store emner som sorg, tab, krybskytteri - ikke kun, som det fandtes tidligere i Danmark, men som det i visse dele af verden stadig er sørgeligt aktuelt. Der kan også tages afsæt i bogen til en snak om det at turde være vidne. Det er mange tunge emner, men ud over at være sørgelig er bogen også spændende, og børnene bliver helt sikkert klogere af at læse den.

Bogen er beregnet for børn i 2. klasse, men afhængig af børnenes læsekompetence kan den anvendes fra sidste halvdel af 1. klasse til begyndelsen af 3. klasse. Den vil desuden kunne bruges i forbindelse med specialundervisningen. Endelig vil hvert skolebibliotek få et klassesæt, således at kommende 2. kl. børn også vil kunne få glæde af bogen.

Vi foreslår, at børnene sammen med læreren eller forældrene går den tur, der leder forbi mindestenen for skovfoged Thomsen og hen til hans hus, Ravnehus. Se turvejledning bagest i bogen. Turen kan til trods for den dystre baggrund give anledning til en hyggelig dag i skoven med medbragt mad.

Bagest i bogen findes ideer til, hvordan man kan bruge bogen i undervisningen.

Helle S. Larsen
April 2009

Indledning

Det, du nu skal læse, er rigtig sket.

Det skete for mange år siden.

Den sørgelige begivenhed

fandt sted i 1866.

Hvor længe siden mon det er ?

Det er så sørgeligt det, der skete,

at du måske kommer til at græde lidt.

Alligevel synes jeg, du skal læse videre,

for selv-om historien er sørgelig,

kan man godt blive klogere af den.

Hvad er en kryb-skytte?

Før du hører den sørgelige historie,
skal du vide lidt om kryb-skytter
og om skovens folk på den tid,
hvor den sørgelige historie foregår.
Den-gang var der mange kryb-skytter.
Men ved du egentlig,
hvad en kryb-skytte er?

En kryb-skytte er en mand,
der jager dyr og skyder dem der,
hvor han ikke har lov til at jage.
En kryb-skytte er alt-så en mand,
der skyder dyr i en skov

eller på en mark,
som til-hører en anden.
Han gør noget ulovligt.
Derfor jager en kryb-skytte
helst om natten,
så han ikke så let bliver opdaget.

Skovens folk

Skovens folk er de mennesker,
der arbejder i skoven.
Den, der ejer en skov,
har folk til at passe skoven.
De folk skal fælde træer,
de skal plante nye træer,

de skal holde øje med dyrene i skoven,
se til, at de trives
og ikke bliver for mange,
for så er der jo ikke mad nok
til alle dyr.

Skovens folk må godt skyde dyr,
hvis der er blevet for mange af dem,
eller hvis dyrene ikke er raske.

Skovens folk skal også
holde øje med kryb-skytter.
Hvis de opdager en kryb-skytte,
skal de fange ham og hente politiet.

Tidligere skete det tit,
at kryb-skytten fik bank af dem,
der fangede ham.

Men mange gange gav kryb-skytten også
sine forfølgere bank og slap så selv væk.
Sådan var det dengang,
den sørgelige historie foregår.

Den fineste af skovens folk
er en skov-rider.

Han bestemmer hvilket arbejde,
der skal laves i skoven.

Til at hjælpe sig har han en skov-foged.

Skov-fogeden styrer

det daglige arbejde i skoven.

Til at hjælpe sig har han
skov-løbere og skov-arbejdere.

Skov-rideren og skov-fogeden

bor i huse ude i skoven.

Kryb-skyttens liv

Kryb-skytter var altid fattige folk,
Nogle havde også andet arbejde,
men mange blev kryb-skytter,
fordi de ikke kunne finde noget arbejde,
og så ville deres børn
jo komme til at sulte.

Men der var også nogle kryb-skytter,
der ikke ville have arbejde.
De ville kun være kryb-skytter.
De kunne lide spændingen,
og de kunne lide pengene.

Desværre drak og spillede
mange kryb-skytter deres penge op,
og så måtte de ud at jage igen.
Der var også mange kryb-skytter,
der let kom op at slås.
De kunne være ret voldelige.

Nogle kryb-skytter gik på jagt
om dagen, men det var meget farligt,
fordi de så nemt blev opdaget.

De fleste kryb-skytter
gik der-for på jagt om natten.

En kryb-skytte skal vide meget om dyr.

Han skal vide noget om,
hvordan de lever, og hvor de færdes,
så han kan finde deres spor.

Det er især rå-dyr, fasaner, ænder
og harer, han jager.

Kryb-skytten måtte altid gå rigtig langt,

for det kunne jo ikke nytte noget,
at han gik på jagt i en skov tæt på,
hvor han boede,
så var han for nem at gen-kende.

Når kryb-skytten nåede der-hen,
hvor han ville jage,
måtte han liste sig rundt i skoven
eller på marker tæt ved skoven,
ind-til han fandt nogle dyr,
han kunne skyde.

Han var nødt til
at liste sig helt tæt på dyrene,

så han kunne ramme dem i mørket.

Han måtte være meget stille,

for ved den mindste lyd

løb dyrene væk.

Når han havde skudt et dyr,
skulle han hurtigt brække det.

Det vil sige,
at han skulle skære dyret op
og tage ind-voldene ud.

Når han havde gjort det,
lagde han dyret i en sæk.
Hjerte og lever pakkede han ind
og kom også det i sækken.

Resten lod han ligge ude i skoven,
og så var det ellers om
at komme hurtigt væk.

Mange gange skete det,
at skov-fogeden havde hørt skuddet,
og så måtte kryb-skytten
tage hele dyret på nakken
og prøve at løbe væk,
inden skov-fogeden fandt ham.

Måske fandt kryb-skytten et sted,
hvor han kunne nå at gemme
det døde dyr.

Men det kunne ske, at de,
der forfulgte ham,
fandt det døde dyr, og så tog de det.
Det var jo deres ret.

Hvis kryb-skytten blev fanget,
fik han en bøde.
Som regel kunne han ikke betale bøden,
og så kom han i fængsel
et stykke tid.

Hvis kryb-skytten nåede hjem
med sit bytte,
skulle han ud og finde nogen,
der ville købe kødet.

Han måtte gå rundt til husene
i lands-byer i nær-heden
og spørge, om folk ville købe vildt-kød,
eller han gik ind til en større by
og solgte kødet til restauranter.

Så man kan godt sige,
at kryb-skytten arbejdede hårdt.

Dengang ville folk godt købe vildt-kød
fra en kryb-skytte,
for mange mente ikke,
at kryb-skytte-ri var en for-brydelse,
i hvert fald ikke en slem for-brydelse.

Nu kommer vi
til vores sørgelige historie.
Den foregår i Hare-skoven,
og det forfærdelige skete
den 16. marts 1866.

Skov-foged Thomsen

Ude i Hare-skoven i et hus,
der hedder Ravne-hus,
boede skov-foged Thomsen
med sin familie.

Han var en dygtig mand og også rar.
Alle kunne lide ham.

Skovfoged Thomsen var født i Farum,
i det lille skov-løber-hus
ved Lillevang-skoven.

Da han blev gift,
fik han arbejde i Værløse.

Han og hans kone,
der hed Ane Alvilda Michaeline,
kom så til at bo i Ravnehus.

I-gennem årene fik de 4 piger:

Frederikke Emilie,
Marie Sophie Franciska,
Clara Alvilda Petrea og
Anna Alvilda Michaeline.

Men da de fik den sidste pige i 1859,
døde moren lige efter,
at hun havde født,
og skov-foged Thomsen blev nu alene

med de fire små piger
på 7, 5, 2 og 0 år.

Prøv at finde ud af,
hvor gamle pigerne var i 1866.
Det år mistede de også deres far,
så de nu hverken havde mor eller far.

Sorte Hans

I et lille hus i ud-kanten af Virum lands-by
boede Hans Hansen.

Han havde en kone og to voksne sønner,
der hed Christian og Lars.

Hans Hansen var kryb-skytte.

Han gik som regel på jagt
med sine to sønner,
som han havde oplært til
også at blive kryb-skytter.

Hans Hansen blev kaldt **Sorte Hans**,

Han var høj og kraftig.

Hans hår og skæg var sort,
og også hans øjne var helt sorte.
Han så altid på andre mennesker
med et truende blik.

Sorte Hans og hans sønner
var nogle rå børster,
meget voldelige
især faren og den ældste søn.
De var før blevet anklaget
for forskellige forbrydelser,

men fordi de truede vidnerne,
var der ikke mange,
der turde vidne mod dem.
og så kunne de ikke blive dømt.

Sorte Hans gik tit på kryb-skytte-jagt
i skovene omkring Værløse.

Han var så fræk,
at han kunne finde på at jage om dagen,
for ingen turde jo sige noget,
selv-om de så, hvad der skete.

Den 16. marts 1866

Den dag havde Sorte Hans
og hans to sønner
været på kryb-skytte-ri fra morgen-stunden.
De var gået til Jon-strup-vang
og Christian havde skudt et rådyr,
som de havde brækket og lagt i en sæk.
Da det var blevet mørkt,
strejfede de om i Lille Hare-skov.

Skov-foged Thomsen
havde hele dagen arbejdet i skoven
sammen med to hjælpere.
Da det begyndte at blive mørkt,

holdt de op og gik hjem-ad.

Mødet

På vej til-bage til Ravne-hus
hørte de pludselig noget
lidt længere fremme på stien.
Da de kom nærmere,
så de, at det var tre mænd.

Den forreste bar en sæk
og den bageste bar noget,
der lignede en stok.
"Godaften", sagde skov-foged Thomsen.
"Godaften", sagde de tre mænd.

I mørket kunne Thomsen ikke se,
om de tre mænd var nogen, han kendte.
Han sagde der-for: "Hvem er I?"
De tre svarede ikke.
I stedet for begyndte de at løbe.
"Efter dem", råbte Thomsen nu,
og han og hans to hjælpere satte i løb.

På vej op ad en stejl bakke
var skov-foged Thomsen ved at indhente
den bageste, Sorte Hans.
Pludselig standsede Sorte Hans op
og vendte sig om.
Han hævede stokken,

der slet ikke var en stok,
men en bøsse,
og skød Thomsen lige i maven.

Skov-foged Thomsen sank sammen,
idet han sagde:
"Åh Gud, hjælp mig, de har skudt mig!
Hils mine kære børn!"

Hans to hjælpere opgav straks
at forfølge de tre mænd.
De bøjede sig ned over Thomsen
og så med det samme,
at det var meget alvorligt.

Han blødte voldsomt fra maven.
Den-gang var der ingen telefon.
Der var ingen ambulance.
Ja, der var slet ikke biler.
Jens løb tilbage til Ravne-hus
og hentede en trille-bør,
som de kunne køre Thomsen hjem på.

Tilbage på Ravne-hus

Så snart Thomsen
var blevet lagt i seng,
red Jens, alt hvad han kunne,
til Ballerup efter lægen.
En anden red til Kolle-kolle

med bud til skov-rideren.

Da skov-rideren kom til Ravne-hus
og hørte, hvad der var sket,
sendte han sin karl til Lyng-by
for at hente politiet.

Sam-tidig blev Jens sendt ud i skoven,
for at søge efter den sæk,
som Thomsen havde set
en af de tre mænd smide fra sig,
da de begyndte at løbe væk.
Jens fandt ret hurtigt sækken,
og det viste sig,
at der i sækken lå et dødt rå-dyr.

Pakket ind i et tørklæde
lå leveren og hjertet fra rå-dyret.
Så var det altså kryb-skytter,
der havde været på spil.

Politiet kommer

Det blev mid-nat,
inden politiet nåede til Hare-skoven.

Kort før var lægen nået frem.
Han under-søgte skov-foged Thomsen
og sagde,
at Thomsen var så hårdt såret,
at han ikke ville leve natten over.

Politi-betjent Blom fik lov af lægen

til at af-høre Thomsen.

Det tog lang tid at tale med Thomsen,
fordi han hele tiden måtte holde pause.

Det gjorde så ondt.

Til sidst fik Blom dog hele forklaringen.

Thomsen fortalte også, at han mente,
at kryb-skytterne var Sorte Hans
og hans to sønner.

Så snart Blom hørte det,
begav han sig i heste-vogn til Virum
sammen med tre betjente.

Hjemme hos Sorte Hans

Det var næsten blevet morgen,
før betjentene nåede Virum.
De fandt hurtigt Sorte Hans' hus.
De kendte det,
fordi Sorte Hans havde været arresteret

flere gange før.

Da de buldrede på døren,
var det Sorte Hans' kone, der åbnede den.
De viste hende sækken og tør-klædet,
og hun gen-kendte det straks.
Så var der jo ikke så meget,
at være i tvivl om.

Sorte Hans og hans to sønner
måtte følge med politiet,
selv om de sagde,
at de slet ikke havde været i Hare-skoven.

Tilbage i Ravne-hus

Hvordan gik det tilbage i Ravne-hus?

Næste dag - det var en lørdag –

døde skov-foged Thomsen

lidt over middag.

Der blev stor sorg.

Ikke bare hos pigerne,

der nu hverken havde mor eller far.

Alle, der kendte Thomsen, sørgede.

Da han skulle begravnes,
skulle kisten føres
fra Ravne-hus til Kirke Værløse kirke.
Flere steder på vejen
var der rejst æres-porte,
og mere end 300 mennesker
fulgte kisten.
Det var en sorgens dag
i hele Værløse sogn.

Aviserne

I lang tid efter mordet,
blev der skrevet i aviserne om det.

Der var stor vrede over det,
der var sket.

Folk på egnen var bange for,
at Sorte Hans og hans sønner
ikke ville blive straffet,
fordi han før var sluppet
for at blive dømt.

Der blev også skrevet skillings-viser.

Skillings-viserne fortalte altid
om voldsomme begivenheder.

Man kan godt sige,
at det var den tids Ekstra-blad.

Endelig startede der i nogle aviser
en ind-samling af penge
til de 4 forældre-løse piger.

Sorte Hans og hans sønner

Først sagde Sorte Hans og hans sønner,
at de slet ikke havde været
i Hare-skoven den nat.

Så ind-rømmede de,
at de havde været i Jonstrup-vang,
men ikke i Hare-skoven.

Til sidst ind-rømmede Sorte Hans,
at de havde været i Hare-skoven,
og at de havde mødt Thomsen
og hans hjælpere.

Men Sorte Hans sagde,
at han ikke havde sigtet på Thomsen,
da han skød.

Heldigvis viste en skud-prøve,
at der var blevet skudt så tæt på,
at Sorte Hans ikke kunne undgå
at vide, at han ville ramme.

Skov-foged Thomsen var blevet ramt
af 11 hagl i maven,
og noget af stoffet fra hans tøj
var gået med ind i såret.

Rets-sagerne

Sorte Hans blev ved under-retten
i-dømt 8 års tugt-hus-arbejde.

Over-retten ned-satte straffen
til 2 års for-bedrings-hus-arbejde.
Nu skrev aviserne igen om sagen.
Der var stor vrede over,
at straffen var blevet ned-sat.

Så måtte højeste-ret se på sagerne.

Den endelige dom til Sorte Hans

blev på 8 års tugt-hus-arbejde.

Da Sorte Hans havde ud-stået sin straf,
kom han til at bo
hos en familie i Bag-sværd.
Senere blev han røgter
på en stor gård i Herlev
og til sidst begravet
på Herlev Kirkegård.

Pigerne

De 4 piger blev sat i pleje
i kærlige hjem,
hvor der blev passet godt på dem,
og de endte alle med at få et godt liv.

Ideer til undervisningen

Læs bogen og brug den

- Find Thomsens mindesten i Hareskoven. Tag billeder af stenen og skovstien og lav tekster til.
- Lav en lille power point med billederne.
- Del bogen op i afsnit til genfortælling.
- Brug udvalgte dele til små diktater.
- Gå på ordjagt på siderne.
- Dramatiser nogle af afsnittene.
- Tegn og mal.
- Lav udvalgte kapitler som en tegneserie.
- Lær fru Thomsens + de 4 pigers navne udenad.
- Lær et eller flere vers udenad fra skillingsvisen om mordet
- Læs om de dyr, som krybskytterne mest gik efter.

Få på dit skolebibliotek eller rekvirer fra Furesø Museers hjemmeside

www.furesoemuseer.dk/skoletjenesten/aktuelt

- regler, spørgsmål og spilleplade til quizspil
- teksten med total orddeling og større typer
- skillingsvisen om mordet

Desuden

- Besøg hjemmesiden www.skovtur.e-museum.dk
- Besøg diverse hjemmesider om skov.
- Besøg Jagt- og Skovbrugesmuseet og hør om krybskytteri.
- Besøg Politihistorisk Museum og hør om tugthuse.

God fornøjelse.

Turbeskrivelse

Fra Fægyden går man ind i skoven ved Bakkehuset. Hvor stien kort efter drejer 90 °, går der en mindre sti af til venstre. Denne sti følger man. Den begynder kort efter at gå nedad og kommer så ud i et åbent område med lav granbeplantning. Efter et stykke tid kommer her mindestenen for skovfoged Thomsen på højre hånd. Efter mindestenen kan man fortsætte ad stien. Kort efter at man har forladt det åbne granbeplantede område og er kommet ind i løvskoven med høje træer, kommer der et kryds af stier. Her vælger man stien, der går til venstre. Efter et kort stykke vej tager man første sti på højre hånd. Den ender ved parkeringspladsen ved bryggeriet Skovlyst, men før man kommer så langt, kan man se ud på Ravnehusvej, og her vil man på den modsatte side af vejen kunne se en samling stråttækte bygninger, tre længer ialt. Det er Ravnehus beliggende skråt over for Skovlyst.

